

WERYFIKATORY BUDŻETOWE 2027

Kompendium weryfikatorów budżetu JST

I. POZIOM EKSPERCKI — 19 weryfikatorów — wielowarstwowa klasyfikacja, progi ustawowe, liczne wyłączenia

1. Rezerwa ogólna

Opis: Sprawdza, czy wartość rezerwy ogólnej mieści się w przedziale 0,1–1% wydatków budżetu.

Algorytm 2027:

- **paragrafy:** $0,1\% \times \text{wydatki} \leq 758 / 75818 / 600$ - podpozycja „Rezerwy”: „Rezerwa ogólna” $\leq 1\% \times \text{wydatki}$
- **grupy §:** $0,1\% \times \text{wydatki} \leq 758 / 75818 / 0350$ lub WB1PZ - podpozycja „Rezerwy”: „Rezerwa ogólna” $\leq 1\% \times \text{wydatki}$

Uwaga: stary paragraf 481 zastąpiono paragrafem 600.

2. Rezerwa kryzysowa

Opis: Sprawdza, czy rezerwa celowa na zarządzanie kryzysowe stanowi co najmniej 0,5% wydatków budżetu pomniejszonych o wydatki na wynagrodzenia i pochodne, obsługę długu oraz wydatki inwestycyjne, zgodnie z art. 26 ust. 4 ustawy o zarządzaniu kryzysowym.

Algorytm 2027:

- **paragrafy:** $754 / 75421 / 500, 600, 700$ lub $758 / 75818 / 500, 600, 700$ podpozycja „Rezerwy” „Rezerwa kryzysowa” $\geq 0,5\% \times (\text{wydatki ogółem} - \text{wynagrodzenia i pochodne} - \text{obsługa długu} - \text{wydatki inwestycyjne})$
- **grupy §:** $754 / 75421 / 0350, 0400$ lub WB1PZ, WM1IN), lub $758 / 75818 / 0350, 0400$ lub WB1PZ, WM1IN) podpozycja „Rezerwy” „Rezerwa kryzysowa” $\geq 0,5\% \times (\text{wydatki ogółem} - \text{wynagrodzenia i pochodne} - \text{obsługa długu} - \text{wydatki inwestycyjne})$
 - wynagrodzenia i pochodne: paragrafy 601, 602, 604, 607, 608, 615–619, 621–624, 668, 669, 670 (grupy §: 0300, 0302, 0303. WB1WS)
 - obsługa długu: paragrafy 804, 812, 820, 821, 823–828 (grupa §: 0390, WB6DG)
 - wydatki inwestycyjne: paragrafy 700–704, 711–712, 720–721, 725, 727–728, 730 (grupy §: 0400, 0401, 0402, WM1IN, WM1UZ)

Uwaga: przy wydatkach klasyfikowanych wyłącznie w grupach systemowych weryfikator jest mniej precyzyjny (zbyt niska szczegółowość budżetu) — wydatki nie zostają wtedy pomniejszone o wynagrodzenia finansowane środkami unijnymi.

3. Suma rezerw

Opis: Sprawdza, czy suma wszystkich rezerw celowych nie przekracza ustawowego limitu 5% wydatków budżetu.

Algorytm 2027:

- **paragrafy:** suma §: 200, 300, 500, 600, 700 w rozdz. 75818 (pełna wartość) + rezerwa kryzysowa spoza rozdz. 75818 pomniejszona o podpozycję „Rezerwy”: „Rezerwa ogólna” $\leq 5\% \times \text{wydatki ogółem}$
- **grupy §:** suma podpozycji „Rezerwy” pomniejszona o podpozycję „Rezerwy”: „Rezerwa ogólna” $\leq 5\% \times \text{wydatki ogółem}$

4. Przeznaczenie rezerw

Opis: Sprawdza, czy wszystkie rezerwy mają wskazane przeznaczenie (cel) — tj. cała kwota zaklasyfikowana jako rezerwa musi zostać przypisana albo do rezerwy ogólnej, albo do rezerwy kryzysowej/celowej.

5. Odpis na izby rolnicze

Opis: Sprawdza, czy zaplanowane wpłaty na rzecz izb rolniczych stanowią 2% wpływów z podatku rolnego (dotyczy tylko gmin).

Algorytm 2027:

- **paragrafy:** $\text{wydatki } 010 / 01030 / 423 \geq 2\% \times \text{dochody par. } 136$
- **grupy §:** $\text{wydatki } 010 / 01030 / 0350$ lub WB1PZ $\geq 2\% \times \text{dochody par. } 136$

Uwaga: stary paragraf wydatkowy 285 zastąpiono paragrafem 423; stary paragraf dochodowy 032 zastąpiono paragrafem 136.

6. Dochody z opłat i kar przekazano na ochronę środowiska

Opis: Sprawdza, czy dochody z opłat i kar za korzystanie ze środowiska zostały przekazane na wydatki związane z ochroną środowiska.

Algorytm 2027: Dochody $900 / 90019 / 155, 179, 182, 452, 453, 690$ + przychody par. 905 podpozycja „środki znaczone”:

„Niewykorzystane środki z opłat i kar za korzystanie ze środowiska z lat ubiegłych”
 $\leq \text{Wydatki } 900 / 90019 / \text{wszystkie} + \text{podpozycja „środki znaczone”}: „\text{Wydatki na ochronę środowiska}” \text{ dla wydatków poza rozdz. } 90019$

Uwaga: stare paragrafy dochodowe 069, 057, 058 zastąpiono zestawem 155, 179, 182, 452, 453, 690 — rozdziały wydatkowe (90019) bez zmian.

7. Dochody z alkoholówki przekazano na wydatki

Opis: Sprawdza, czy wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (w tym w obrocie hurtowym) przekazano na wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii. Reguła aktywna tylko dla gmin.

Algorytm 2027: Dochody $756 / 75618, 75619 / 156, 157$ + przychody par. 905 podpozycja „środki znaczone”: „Niewykorzystane środki na profilaktykę z lat ubiegłych”

≤ Wydatki 851 / 85153, 85154, 85158 / wszystkie + podpozycja „środki znaczone”: „Wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii” (dla wydatków poza tymi rozdziałami)

Uwaga: stare paragrafy dochodowe 027, 048 zastąpiono paragrafami 156, 157 — rozdziały wydatkowe (85153, 85154, 85158) bez zmian.

8. Zbilansowana gospodarka odpadami

Opis: Sprawdza, czy dochody z gospodarowania odpadami pokrywają planowane wydatki. Niezbilansowanie jest dopuszczalne, gdy podjęto uchwałę o dopłatach do systemu (tylko gminy).

Algorytm 2027: Dochody 900 / 90002 / 177, 178 + podpozycja „środki znaczone”: „Dochody z gospodarki komunalnej” (dla 90002 poza par. 177–178 i 90026 par. 690) + przychody par. 905 podpozycja „środki znaczone”: „Niewykorzystane środki z opłat za odbiór odpadów komunalnych z lat ubiegłych” = Wydatki 900 / 90002

Uwaga: stary paragraf dochodowy 049 zastąpiono parą 177, 178 — rozdziały wydatkowe (90002) bez zmian.

9. Dochody z gospodarki odpadami przekazano na wydatki

Opis: Sprawdza, czy zaplanowane dochody z gospodarki odpadami zostały przekazane na wydatki systemu gospodarowania odpadami (tylko gminy).

Algorytm 2027: Dochody 900 / 90002 / 177, 178 + podpozycja „środki znaczone”: „Dochody z gospodarki komunalnej” + przychody par. 905 podpozycja „środki znaczone”: „Niewykorzystane środki z opłat za odbiór odpadów komunalnych z lat ubiegłych” ≤ Wydatki 900 / 90002

10. Środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli

Opis: Sprawdza, czy środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli stanowią co najmniej 0,8% wydatków na wynagrodzenia nauczycieli.

Algorytm 2027:

- **paragrafy:** Wydatki 801 / 80146, 85446 ≥ 0,8% × Wydatki 801 / wszystkie rozdziały / par. 604

- **grupy §:** Wydatki 801 / 80146, 85446 ≥ 0,8% × Wydatki 801 / wszystkie rozdziały / podpozycja „środki znaczone”: „Wynagrodzenia osobowe nauczycieli”

Uwaga: stary paragraf wynagrodzeń nauczycielskich zastąpiono paragrafem 604 wg nowej klasyfikacji.

11. Wsad do kotła (stołówek)

Opis: Sprawdza, czy wpływy z opłat za korzystanie z żywienia finansują wydatki na zakup żywności w stołówkach szkolnych.

Algorytm 2027:

- **paragrafy:** : Dochody 801 / 80148 / 664, 687 = Wydatki 801 / 80148 / 776

- **grupy §:** Wydatki 801 / 80146, 85446 ≥ 0,8% × Wydatki 801 / wszystkie rozdziały / podpozycja „środki znaczone”: „Zakup środków żywności”

Uwaga: stare paragrafy dochodowe 067, 083 zastąpiono zestawem 664, 687; stary paragraf wydatkowy 422 zastąpiono paragrafem 776 (Artykuły żywnościowe).

12. Poprawnie użyta klasyfikacja

Opis: Kontroluje, czy paragrafy dochodowe (PIT, CIT, subwencja ogólna, uzupełnienie dochodów) są księgowane w rozdziałach właściwych dla typu JST, oraz czy nie użyto rozdziałów zastrzeżonych dla innych typów jednostek.

Algorytm 2027:

- Gmina: PIT (par. 110, 111, 119) i CIT (par. 120, 122) → tylko rozdz. 75621, 75634; subwencja ogólna (par. 435) → tylko rozdz. 75834; uzupełnienie dochodów (par. 436) → tylko rozdz. 75835

- Powiat: PIT/CIT → tylko rozdz. 75622, 75634; subwencja (435) → 75834; uzupełnienie (par. 437) → 75835

- Województwo: PIT/CIT → tylko rozdz. 75623, 75634; subwencja (435) → 75834; uzupełnienie (par. 438) → 75835

- Miasto na prawach powiatu: PIT/CIT → tylko rozdz. 75622, 75634; subwencja (435) → 75834; uzupełnienie (par. 439) → 75835

- Zakazane rozdziały w dochodach: gmina — 75622, 75623, 75803, 75804, 75819, 75832, 75833; powiat — 75621, 75623, 75804, 75805, 75807, 75819, 75831, 75833; województwo — 75621, 75622, 75803, 75805, 75807, 75819, 75831, 75832

13. Równoważenie budżetu w części bieżącej

Opis: Sprawdza, czy budżet został zrównoważony w rozumieniu art. 242 ustawy o finansach publicznych.

Algorytm 2027: Dochody bieżące – wydatki bieżące + 902 + 905 + 906 + 950 + 951 + 957 ≥ 0

Uwaga: paragrafy przychodów wykorzystywane w tej regule nie zmieniły numeracji w reformie 2027 — reguła obowiązuje bezterminowo bez modyfikacji.

14. Ustalone pokrycie deficytu

Opis: Sprawdza, czy zaplanowane przychody pokrywają powstały deficyt budżetu.

Algorytm 2027: Wymaga wprowadzenia uszczegółowienia „pokrycie deficytu” w przychodach (atrybut pokrycie deficytu).

Uwaga: mechanizm oparty o atrybut, niezależny od numeracji paragrafów — bez zmian w 2027 roku.

15. Zbilansowane dochody i wydatki zlecone

Opis: Sprawdza, czy wszystkie dochody na zadania zlecone zostały przeznaczone na wydatki zlecone.

Algorytm 2027: Dochody o rodzaju zadania „zlecone” = Wydatki o rodzaju zadania „zlecone”

Uwaga: reguła oparta o atrybut „rodzaj zadania”, nie o numery paragrafów — bez zmian w 2027 roku.

16. Zbilansowane dochody i wydatki wynikające z porozumień z JST

Opis: Sprawdza, czy wszystkie dochody na zadania wynikające z porozumień między JST zostały przeznaczone na odpowiadające im wydatki.

Algorytm 2027: Dochody o rodzaju zadania „porozumienie z JST” = Wydatki o rodzaju zadania „porozumienie z JST”

Uwaga: bez zmian w 2027 roku.

17. Zbilansowane dochody i wydatki wynikające z porozumień z AR

Opis: Sprawdza, czy wszystkie dochody na zadania wynikające z porozumień z administracją rządową zostały przeznaczone na odpowiadające im wydatki.

Algorytm 2027: Dochody o rodzaju zadania „porozumienie z AR” = Wydatki o rodzaju zadania „porozumienie z AR”

Uwaga: bez zmian w 2027 roku.

18. Zbilansowany budżet

Opis: Sprawdza, czy budżet jako całość się równoważy.

Algorytm 2027: Dochody – wydatki + przychody – rozchody = 0

Uwaga: wzór ogólny, niezależny od numeracji paragrafów — bez zmian w 2027 roku.

19. Poprawne wartości załącznika inwestycyjnego

Opis: Sprawdza, czy wartości wskazane w załączniku inwestycyjnym są zgodne z wartościami użytymi w załączniku wydatkowym (z dokładnością do paragrafów albo rozdziałów, zależnie od poziomu klasyfikacji).

Algorytm 2027: Wydatki inwestycyjne z załącznika wydatkowego = wydatki z załącznika inwestycyjnego

Uwaga: porównanie międzyzałącznikowe — bez zmian w 2027 roku.

II. POZIOM TECHNICZNY / FORMALNY — 7 weryfikatorów — kompletność i format, bez wiedzy merytorycznej o budżecie

20. Aktualna klasyfikacja

Opis: Sprawdza, czy wszystkie użyte działy, rozdziały i paragrafy są aktualne wg słownika BeSTi@.

Algorytm 2027: Weryfikacja zgodności z obowiązującym słownikiem klasyfikacji budżetowej.

Uwaga: słownik zostaje zaktualizowany o klasyfikację 2027; sam mechanizm kontroli bez zmian.

21. Poprawnie wypełniona klasyfikacja budżetowa

Opis: Sprawdza, czy wszystkie wymagane pozycje zostały uzupełnione (dział, rozdział, paragraf + p4 / grupa, rodzaj).

Algorytm 2027: Kontrola kompletności pól klasyfikacyjnych pozycji budżetowej.

Uwaga: bez zmian w 2027 roku.

22. Poprawne wartości pozycji

Opis: Sprawdza, czy nie występują pozycje, które nie prezentują żadnych wartości przed zmianą i po zmianie.

Algorytm 2027: Kontrola niepustości wartości pozycji.

Uwaga: bez zmian w 2027 roku.

23. Zadania o tej samej nazwie i symbolu

Opis: Sprawdza, czy nie występują zadania o tej samej nazwie i symbolu.

Algorytm 2027: Kontrola unikalności pary (nazwa zadania, symbol).

Uwaga: bez zmian w 2027 roku.

24. Suma uszczegółowień

Opis: Sprawdza, czy suma uszczegółowień nie przekracza wartości pozycji, do której zostały przypisane.

Algorytm 2027: Suma uszczegółowień pozycji ≤ wartość pozycji.

Uwaga: bez zmian w 2027 roku.

25. Ustawienia

Opis: Sprawdza, czy wszystkie ustawienia niezbędne do wygenerowania uchwały i uzasadnienia zostały uzupełnione.

Algorytm 2027: Kontrola kompletności konfiguracji wymaganej do generowania uchwały i uzasadnienia.

Uwaga: bez zmian w 2027 roku.

26. Zaangażowanie przypisane do nieistniejącej pozycji

Opis: W przypadku posiadania modułu Dokumenty lub wprowadzania zaangażowania w module Budżet — weryfikuje powiązanie umowy z pozycjami w budżecie pod kątem prawidłowej ewidencji zaangażowania w budżecie.

Algorytm 2027: Kontrola integralności odwołań: każde zaangażowanie musi wskazywać na istniejącą pozycję budżetową.